

Gdańsk, 28 kwietnia 2026r.

Rola ZUS w zapobieganiu wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym poprzez działalność edukacyjną w obszarze prewencji.

Edyta Trzcińska
Starszy specjalista

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku

Prewencja wypadkowa ZUS ma na celu:

- ❑ przeciwdziałać niezdolności do pracy,
- ❑ propagować prozdrowotne zachowania,
- ❑ zapobiegać wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym na poziomie przedsiębiorstw,
- ❑ promować inicjatywy, które angażują:
 - pracowników w działania przedsiębiorstwa dotyczące zdrowia i bezpieczeństwa w pracy,
 - kierownictwo w działania związane z bhp.

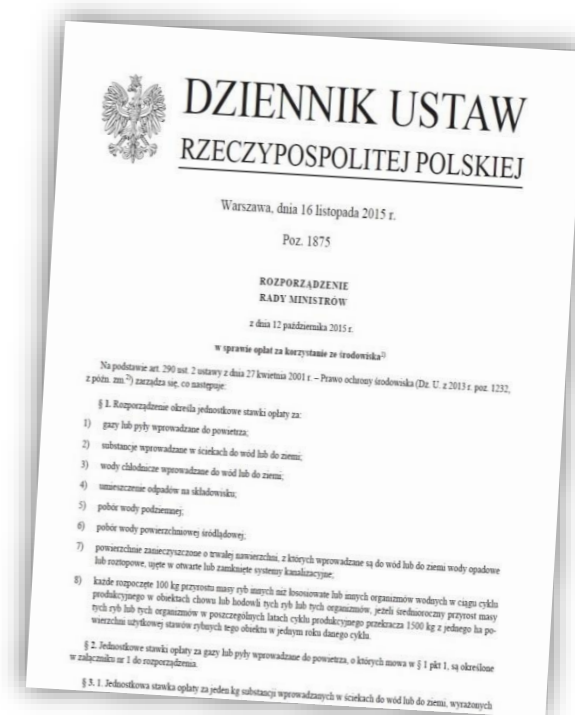
ZUS realizuje zadania w ramach prewencji wypadkowej od 2003 r.

Podstawa prawna

Art. 37 ustawy z dnia 30 października 2002 roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (t. j. Dz.U. z 2025 r. poz. 257)

Art. 37.

W planie finansowym Funduszu Ubezpieczeń Społecznych określa się corocznie kwotę wydatków na prewencję wypadkową, pokrywanych ze środków finansowych zgromadzonych w funduszu wypadkowym, w wysokości od 1,00 % należnych składek na ubezpieczenie wypadkowe, przewidzianych w planie finansowym Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na dany rok budżetowy.

Środki finansowe zgromadzone w funduszu wypadkowym przeznacza się na finansowanie działalności związanej z zapobieganiem wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym, w szczególności na:

Dofinansowanie działań skierowanych na utrzymanie zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej, prowadzonych przez płatników Składek.

Analizy przyczyn i skutków wypadków przy pracy, a zwłaszcza wypadków śmiertelnych, ciężkich i zbiorowych, oraz chorób zawodowych.

Upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz sposobach przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Prowadzenie prac naukowo-badawczych mających na celu eliminację lub ograniczenie przyczyn powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe.

Dofinansowanie działań skierowanych na utrzymanie zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej, prowadzonych przez płatników składek.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych realizując działania prewencyjne skierowane na utrzymanie zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej ubezpieczonych, wspierając płatników składek we wdrażaniu projektów poprawiających warunki pracy.

Program dofinansowania adresowany jest do wszystkich płatników składek, ze szczególnym uwzględnieniem sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

Dofinansowanie działań skierowanych na utrzymanie zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej, prowadzonych przez płatników składek.

Wniosek o dofinansowanie może złożyć każdy płatnik składek, który spełnia łącznie następujące warunki:

- nie zalega z opłacaniem składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne,
- nie zalega z opłacaniem podatków,
- nie znajduje się w stanie upadłości, pod zarządem komisarzy, w toku likwidacji postępowania upadłościowego lub postępowania układowego z wierzycielem,
- nie ubiega się o kolejne dofinansowanie przed upływem 3 lat od dnia wypłaty przez ZUS całości ostatniego dofinansowania,
- nie ubiega się o kolejne dofinansowanie przed upływem 3 lat od dnia zwrotu dofinansowania, do którego został zobowiązany.

Dofinansowanie działań skierowanych na utrzymanie zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej, prowadzonych przez płatników składek.

Dofinansowanie działań skierowanych na utrzymanie zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej, prowadzonych przez płatników składek.

Szczegółowe dane oraz Wniosek płatnika składek o udzielenie dofinansowania projektu dotyczącego utrzymania zdolności pracowników do pracy przez cały okres działalności zawodowej dostępne są na stronie

www.zus.pl

zakładka Prewencja i rehabilitacja

Dofinansowanie dla płatnika składek
na poprawę bezpieczeństwa
i higieny pracy

Analizy przyczyn i skutków wypadków przy pracy, a zwłaszcza wypadków śmiertelnych, ciężkich i zbiorowych, oraz chorób zawodowych.

ZUS zamawia analizy i prace naukowo-badawcze z zakresu prewencji wypadkowej. Dotyczą one w szczególności analizy wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz omówienia zagrożeń występujących w środowisku pracy.

Prace są zamawiane zgodnie z przepisami o zamówieniach publicznych.

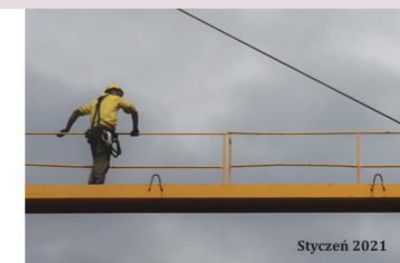
ZUS ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Wykonawca:
Instytut Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera
ul. św. Teresy od dzieciątka Jezus 8, 91-348 Łódź
*Beata Świątkowska, Danuta Drazdź,
Andrzej Marcinkiewicz, Anna Witkowska,
Agnieszka Lipińska-Ojrzanowska,
Marta Wiszniewska, Marcin Rybacki*

Zamawiający:
Zakład Ubezpieczeń Społecznych
ul. Szamocka 3, 5, 01-748 Warszawa

Analiza porównawcza
przyczyn chorób zawodowych
w latach 2016–2019 w Polsce

Określenie rekomendacji
działań prewencyjnych

Styczeń 2021

Analizy przyczyn i skutków wypadków przy pracy, a zwłaszcza wypadków śmiertelnych, ciężkich i zbiorowych, oraz chorób zawodowych.

Wnioski wynikające z zamówionych opracowań są podstawą do:

- określenia kierunków działań prewencyjnych prowadzonych przez ZUS,**
- przygotowania materiałów szkoleniowych dla uczestników szkoleń organizowanych przez ZUS,**
- opracowania materiałów informacyjnych.**

Upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz sposobach przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych prowadzi działalność edukacyjną w zakresie zagrożeń, które mogą być przyczyną wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz sposobów zapobiegania im.

Koszty działalności edukacyjnej są finansowane z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Działalność tę realizuje 16 oddziałów, które zgodnie z Regulaminem organizacyjnym ZUS, zostały wyznaczone do organizowania działalności edukacyjnej w sprawach dotyczących prewencji wypadkowej.

Upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz sposobach przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Oddziały ZUS, które zostały wyznaczone do organizowania działalności edukacyjnej:

Oddział ZUS w Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Gorzowie Wielkopolskim, Kielcach, Krakowie, Lublinie, Łodzi I, Olsztynie, Opolu, Poznaniu I, Rzeszowie, Sosnowcu, Szczecinie, Warszawie II, Wrocławiu.

Upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz sposobach przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Przy organizowaniu działalności edukacyjnej w obszarze prewencji wsparcia udzielają oddziały, które nie zostały wyznaczone do organizowania działalności edukacyjnej.

Wsparcie to jest niezbędne do zwiększenia skuteczności działań prewencyjnych, które są realizowane również na terenie działania oddziałów niezaangażowanych bezpośrednio w działania edukacyjne w obszarze prewencji, a także do umożliwienia efektywnego funkcjonowania mechanizmów kontrolnych niezbędnych do weryfikacji prawidłowości realizacji umów realizowanych przez podmioty zewnętrzne.

Upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz sposobach przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Oddział realizujący zadanie z obszaru prewencji wypadkowej w drodze postępowania konkursowego (zapytanie ofertowe) na podstawie wniosku o wszczęcie postępowania na zamówienie publiczne wybiera firmę, która zgodnie z zawartą umową przeprowadza seminaria z zakresu prewencji wypadkowej.

Dla zapewnienia najwyższej jakości działań edukacyjnych do oceny ofert stosuje się – poza kryterium cenowym – kryteria o charakterze jakościowym.

Upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz sposobach przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Do zakresu obowiązków Wykonawcy należy przekazanie wiedzy i umiejętności w wybranym obszarze tematycznym, a w szczególności z zakresu:

- przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy związanych z wykonywaną pracą,
- zagrożeń związanych z wykonywaną pracą oraz metod ochrony przed tymi zagrożeniami,
- postępowania w razie wypadku i w sytuacjach zagrożeń,
- wyrobienie nawyku prawidłowego reagowania na zagrożenia w sytuacjach nieprzewidzianych,
- zgłaszanie zdarzeń potencjalnie wypadkowych, otwartość na BHP,
- świadomość znaczenia bezpieczeństwa w pracy,
- kosztów wypadków przy pracy obciążających poszkodowanych, ich rodziny, pracodawców i całe społeczeństwo.

Upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz sposobach przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Cel organizowania działalności edukacyjnej jest związany z zapobieganiem wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym poprzez:

- zwiększenie wiedzy odbiorców, dotyczących konsekwencji i kosztów wypadków przy pracy i chorób zawodowych,**
- promocję wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz sposobach zapobiegania im,**
- informowanie o działaniach realizowanych przez ZUS w ramach prewencji wypadkowej.**

Upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz sposobach przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Organizowanie działalności edukacyjnej w sprawach dotyczących prewencji wypadkowej poprzedzone jest szczegółowym procesem planowania, w tym analizą lokalnych uwarunkowań.

Działania edukacyjne muszą odpowiadać miejscowym potrzebom.

Analiza powinna uwzględniać specyfikę miejscowego rynku pracy.

Upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz sposobach przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz sposobach przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Seminaria zrealizowane przez Oddział ZUS w Gdańsku w latach 2020-2025

rok	2020	2021	2022	2023	2024	2025	razem
liczba przeszkolonych osób	1 623	1 547	880	960	1 008	1 142	7 160

Upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz sposobach przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Analiza lokalnych uwarunkowań przeprowadzona na potrzeby działań edukacyjnych w roku 2026 wskazała na konieczność przeprowadzenia szkoleń w następujących branżach:

- przetwórstwo przemysłowe: m. in. przemysł morski, budowlany, leśny (przetwórstwo drzewne),
- transport i gospodarka magazynowa,
- handel i naprawa pojazdów samochodowych,
- opieka zdrowotna i pomoc społeczna,
- edukacja

przeszkoleni powinni zostać: pracownicy biurowi, praktykanci, stażyści, absolwenci, osoby rozpoczynające działalność gospodarczą i pracę zawodową.

Upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz sposobach przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Tematyka seminariów przewidzianych do realizacji w 2026r.:

1. Zapobieganie zaburzeniom czynnościowym narządu głosu w pracy związanej z długotrwałym obciążeniem strun głosowych.
2. Przewlekły stres zawodowy i jego wpływ na wypalenie zawodowe – przyczyny, objawy, przeciwdziałanie negatywnym skutkom stresu zawodowego.
3. Niedostateczne szkolenie pracowników, zaniedbanie procedur bezpieczeństwa, nadmierny stres i presja czasu jako najczęstsze przyczyny wypadków.
4. Kultura bezpieczeństwa (kultura organizacyjna) jako jeden z elementów tworzenia bezpiecznego środowiska pracy.
5. Rola analizy wypadków w zapobieganiu wypadkom przy pracy i w poprawie bezpieczeństwa w pracy, zasady bezpiecznej pracy.

Upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz sposobach przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych dołączył do grona partnerów strategii *Wizja Zero* opracowanej i realizowanej pod nadzorem Międzynarodowego Stowarzyszenia Zabezpieczenia Społecznego.

Strategia zakłada, że można zapobiec wszystkim wypadkom, szkodom i problemom zdrowotnym związanym z pracą.

Opiera się ona na trzech filarach:

- bezpieczeństwo,**
- zdrowie,**
- dobrostan.**

Upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz sposobach przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Zadania ZUS w obszarze prewencji dotyczą wszystkich trzech filarów Wizji Zero, co podkreśla rolę Zakładu jako instytucji, która buduje i promuje kulturę bezpieczeństwa w Polsce.

ZUS pełni ważne funkcje prewencyjne w systemie zarządzania bezpieczeństwem i ochroną zdrowia w pracy, a więc zarówno w stosunku do ubezpieczonych i płatników składek, jak i w stosunku do świadczeniobiorców, którzy pozostają aktywni zawodowo bądź chcieliby powrócić na rynek pracy.

Upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz sposobach przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Aktywnie w realizację strategii **WIZJA ZERO** włączyła się Państwowa Inspekcja Pracy poprzez nadzór, edukację i promowanie kultury bezpieczeństwa.

W ramach strategii na lata 2025-2027 Państwowa Inspekcja Pracy zaplanowała trzyletnią kampanię prewencyjno-kontrolną „Zapobieganie wypadkom związanym z pracą w sektorze przemysłowym – **WIZJA ZERO**”, która będzie dotyczyć prawidłowego funkcjonowania w zakładach pracy prewencji wypadkowej.

Upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz sposobach przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Kampania skierowana jest do przedsiębiorstw sektora przetwórstwa przemysłowego, cechujących się dużym ryzykiem wystąpienia wypadków przy pracy oraz takich, w których liczba takich wypadków świadczy o nierespektowaniu obowiązujących przepisów bhp.

Upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz sposobach przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Wykonawca, który zostanie wybrany w drodze konkursu ofert do zorganizowania i przeprowadzenia seminariów z zakresu prewencji wypadkowej, podczas realizacji zadania:

- nagłośni kampanię prewencyjno-kontrolną Państwowej Inspekcji Pracy na lata 2025-2027: „Zapobieganie wypadkom związanym z pracą w sektorze przemysłowym – WIZJA ZERO”,**
- zwróci uwagę na problem wypadkowości w polskich przedsiębiorstwach,**
- będzie promował kulturę bezpieczeństwa w miejscu pracy.**

Dziękuję za uwagę

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH